Radboud Repository

Radboud University Nijmegen

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

This full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.
http://hdl.handle.net/2066/95540

Please be advised that this information was generated on 2013-12-13 and may be subject to change.

Na de bundel 'Gezegend de onzienlijke' heeft Jan Nieuwenhuis opnieuw een aantal teksten van Jan van Kilsdonk geredigeerd en uitgegeven. Het zijn vooral liturgische en pastorale teksten. De herkomst is verschillend en sommige bijdragen zijn gedateerd. De samensteller zegt in zijn Verantwoording: 'Bij de herschikking van deze teksten bleek mij, dat zij integer en heilzaam genoeg zijn om nu nog mensen te kunnen boeien en baten.' (p. 321). Het is een bundel die rijk aan inhoud is. De titels van de onderdelen zijn welsprekend. Zij luiden: 'Gezichten meer dan twee': 'Maak mij mooi'; 'Zichzelf opnieuw'; 'Verstaan en leven'.

Mij beperkend tot enige overwegingen ten aanzien van dit boek kom ik tot het volgende. In deze toespraken en overwegingen is een pastor aan het woord die met sensibiliteit en deskundigheid aspekten van leven en samenleven doet oplichten die bijzonder belangrijk zijn. Zijn taal is vaak evocatief. Het christelijk geloven is voor hem zijn bestaansvoltrekking. Daarom zoekt hij bij alle vragen naar de kern, waarbij het geheim van het menszijn centraal staat. Van hieruit bepleit hij een evangelische kerk die geborgenheid en uitdaging biedt om aan dit menszijn voeding en perspektief te bieden. Terecht zegt de samensteller van deze teksten: 'Zij vormen tezamen een eerbiedige geloofsbelijdenis in de mens van alledag'(p. 321). Aan medepastores en anderen van harte aanbevolen. *Harry Spee*

J. Lambrecht (ed.): Hoelang nog en waarom toch? God, mens en lijden. Acco Leuven/Amersfoort 1988, 295 pp., f 43,50.

In deze bundel lezingen, gehouden op een kongres van de KU Leuven door eigen medewerkers, wordt de theodicee-problematiek van verschillende kanten benaderd. In bijdragen van Luyten en Lambregt komen resp. Oude Testament en Paulus aan de orde, waarbij door beiden zowel de absurd-negatieve kanten van het lijden als de positieve mogelijkheden ervan in bijbels perspektief worden belicht. Vanuit de systematische theologie wordt achtereenvolgens door Steen, De Schrijver en Van Bavel gereflekteerd. Steen schetst het moderne thema van de lijdende God in theologie-historisch perspektief; De Schrijver bespreekt de rationele theodicee van Leibnitz en Hegel, en de kritiek daarop van Nietzsche en de postmodernisten; Van Bavel nuanceert in verband met de waaromvraag van het lijden het begrip van Gods almacht en formuleert een christelijke visie op het lijden in referentie aan Gods medelijden en het verrijzenisbegrip. Selling pleit in een ethische bijdrage voor een aktieve zoektocht naar nieuwe lijdensinterpretaties, welke loutere rechtvaardigingen kritiseert en gevoelig maakt voor alle situaties waar (verborgen) lijden is. In een liturgisch-sakramentele benadering behandelt Traets de ziekenliturgie. Depoortere spreekt over pastoraat aan mensen in lijdenssituaties en gaat in op verschillende houdingen t.o.v. God in het lijden. Een uitgebreid literatuuroverzicht van Vanhoutte sluit deze interessante, veelzijdige en goed leesbare bundel af. *H.J.M. Vossen*

W. Logister, Een mensenleven door God getekend. Inleiding in de christologie. Altiora/Kok, Averbode/Kampen 1987; 246 blz., f 35,00.

'Wij hebben nauwelijks antwoorden gevonden voor de vragen en problemen van onze kultuur. Steeds sterker heeft zich echter het inzicht opgedrongen dat wij slechts echt en serieus met deze vragen en problemen kunnen omgaan wanneer wij ons laten onderbreken in onze haastige drang tot oplossingen of in de verdringing van onze kwetsbaarheid' (245). Dat zijn enkele der laatste zinnen van Logisters christologie. Ze zijn karakteristiek voor zijn invalshoek. Want in deze christologie gaat het voortdurend om de relatie van Jezus' boodschap, leven en persoon tot problemen van onze kultuur. Logister beschouwt als een der grote problemen dat wij nauwelijks nog ruimte vinden om met paradoxen te kunnen leven (12): macht en kwetsbaarheid, zin en absurditeit. En in deze christologie peilt hij naar bronnen om wél met dergelijke paradoxen te kunnen leven. Hij doet dat ook door sterker dan in andere christologieën het geval is, Jezus' boodschap en leven te situeren binnen de kontekst van de joodse kultuur en geloofstraditie. Wie binnen de christologie op zoek gaat naar een geloofwaardige wijze om in onze kultuur over God te spreken, treft bij Jezus een aantal eigen accenten. Dat godsgeloof dat per definitie de 'gang van zaken in de wereld fundamenteel onderbreekt'(59). Dat is de specifieke inhoud en kracht van het joodse monotheïsme, aldus L. Binnen dat godsgeloof besteedt L. veel aandacht aan het verzoeningsritueel. Het loopt als een rode draad door het boek. Daarvoor is een historische reden: in Jezus' tijd was Israëls godsdienst een tempelcultus geworden. Daarvoor zijn ook inhoudelijke redenen: Jezus' eigen accent in het joodse godsgeloof kan met name op dit punt zichtbaar gemaakt worden. En dit punt sluit aan bij de centrale bekommernis van L., hoe we met paradoxen verzoend kunnen raken zonder deze op te heffen. Deze bekommernis werkt ook door in de reflektie over de betekenis van de christologische concilies. Wanneer Jezus beleden wordt als de 'ikoon van God' (168), sluit dat het onderbrekende godsgeloof in, is dat geen ontkenning van de kontingentie van Jezus' geschiedenis, en kan daarom de verzoening ook beschouwd worden als de fundering van onze vrijheidsgeschiedenis mét haar paradoxen. *T. van den Hoogen*

A.G.M. van Melsen: Geloof, rede en ervaring, Nijmegen/Kampen, 1989, 255 blz. f 32,50.

In dit boek doet de auteur een poging om zijn gedachten te ordenen ten aanzien van een aantal zaken die hem de laatste jaren intensief hebben beziggehouden (23). Het centrale thema vormt in feite de sekularisatie, zoals deze zich in onze eeuw heeft voltrokken. Is ze godsverduistering of emancipatie? En: wat kan men de waarheid van het christelijke geloof noemen temidden van het gesekulariseerde denken? Dat zijn vragen die hij zich in dit boek stelt. Deze centrale thematiek wordt ter sprake gebracht in een aantal hoofdstukken, waarin telkens een aspekt ervan aan de orde komt (ontwikkeling en rationaliteit van de wetenschap; de relaties tussen geloof, rede en ervaring; de posities van wijsbegeerte en geloof; het waarheidsgehalte van het geloof in God; God en het kwaad; de zin van het lijden; de ethiek). In de keuze van deze onderwerpen, alsmede in hun behandeling, blijkt de natuurfilosofische